

Kulturdepartementet

Enheten för demokrati och det civila samhället
103 33 Stockholm

Remissvar

Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation, RIO vill avge följande remissvar på SOU 2016:13, *Palett för ett starkt civilsamhälle*.

Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation företräder de 112 folkrörelse-, organisations-, stiftelse- och föreningsägda folkhögskolorna i Sverige.

Vi delar de resonemang som utredningen för om det civila samhällets viktiga roller i demokratin som självständig röstbärare, opinionsbildare och demokratiskola. Här vill vi lyfta fram folkhögskolans betydelse som rekryterings- och kunskapsbas för det civila samhället med sin förmåga att kunna nå även underrepresenterade grupper. Folkhögskolan är en del av det civila samhället och samverkar med andra aktörer inom civilsamhället men är även en egen utbildningsform i utbildningssystemet. Av den anledningen får folkhögskolan en särställning som kan innebära att dess betydelse för samhällsutvecklingen ofta glöms bort både i civilsamhällessammanhang och i utbildningssammanhang.

Folkhögskolorna bidrar till att utveckla demokratin. Enligt en undersökning gjord av forskare på Ersta Sköndal högskola på uppdrag av Folkbildningsrådet 2015 (*Mer engagemang? – Folkbildningen i det svenska civilsamhället*) är folkhögskoledeltagarnas samhällsengagemang omfattande och betydligt större än väntat om man tar hänsyn deras ålder, utbildning och andra socioekonomiska förutsättningar. Folkhögskolornas deltagare gör frivilliga insatser oftare än befolkningen i stort och lägger ner fler timmar på dessa insatser, inte minst inom föreningar och lokal organisationer med social inriktning.

Vi vill här framföra synpunkter på de områden inom utredningen som rör folkbildningen och folkhögskolan i allmänhet och de rörelseägda folkhögskolorna i synnerhet.

Avsnitt **4.1.4** att statliga myndigheter årligen ska rapportera de kontakter och samråd som myndigheten har haft med det civila samhället

Det är positivt att myndigheter får incitament att ta med det civila samhällets organisationer i planeringen. Vi vill här påpeka Folkbildningsrådets roll i myndighets ställe som företrädare för folkbildningen.

Avsnitt **4.3.4** att en statlig delegation tillsätts med uppdrag att i nära samverkan med civilsamhällets organisationer och berörda kommuner etablera långsiktiga lokala plattformar för det civila samhället i socioekonomiskt utsatta bostadsområden.

Vi delar utredningens bedömning att en av de viktigaste utmaningarna i dag när det kommer till social sammanhållning är klyftan mellan människor som har utbildning, arbete och en trygg ekonomi och dem som inte har det. Vi delar också bedömningen att det behövs strukturer för långsiktigt hållbara insatser. Folkhögskolor finns i socioekonomiskt utsatta områden i till exempel Malmö, Göteborg och Stockholm men även i andra städer. Där gör de viktiga och långsiktiga insatser för

kortutbildade, kvinnor, nyanlända, unga utan gymnasieutbildning, funktionsnedsatta m.fl. i form av allmänna kurser, studiemotiverande folkhögskolekurser, etableringskurser, SFI och andra särskilda kurser. Här finns en potential för att kunna göra ännu mer. Folkhögskolorna bör därför ses som självklara aktörer och samarbetspartners i arbetet med de lokala plattformarna.

Avsnitt **5.1.4** att en översyn ska göras av kriterierna för stöd ur Allmänna arvsfonden i lagen om Allmänna arvsfonden, i syfte att möjliggöra långsiktigt stöd.

Med utgångspunkt i att behovet är stort för civilsamhällets organisationer att kunna finansiera långsiktigt hållbara verksamheter delar vi utredningens bedömning att det är särskilt angeläget att göra en översyn av kriteriet "nyskapande" i 6 § lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden. Det är angeläget att aktörer som i projektform utvecklat verksamheter med hög kvalitet kan få finansiering så att de kan fortsätta verksamheten även efter tre år.

Avsnitt **5.2.3** att Livsmedelsverket får i uppdrag att ge ytterligare vägledning till kommunerna när det gäller bedömningen av vilka verksamheter inom det civila samhället som utgör livsmedelsföretag och ge tydlig information om detta till civilsamhällets organisationer

Det är angeläget att de folkhögskolor som har internat och bedriver mindre caféverksamheter för studerande inte jämföras med större utåtriktade och kommersiella verksamheter.

Avsnitt **6.2.1** att upphandling av sociala tjänster eller andra tjänster vars värde understiger tillämpligt tröskelvärde och som inte har ett gränsöverskridande intresse ska inte omfattas av den nya lagen om offentlig upphandling. LOU direktivets möjlighet till reserverade kontrakt för vissa tjänster i offentliga upphandlingar införs i svensk lagstiftning.

Folkhögskolorna driver små verksamheter och kan inte delta i, eller om de deltar, löper stor risk att förlora större upphandlingar. De skulle därför ha stor nytta av att kunna ta uppdrag med reserverade kontrakt t.ex. för verksamheter för unga som varken studerar eller arbetar och befinner sig i riskzonen för att hamna i utanförskap.

Vi delar utredningens bedömning att det bör övervägas att utforma ett regelverk som ger möjlighet att reservera valfrihetssystem för civilsamhällets organisationer.

I sammanhanget vill vi även lyfta betydelsen av idéburet offentligt partnerskap, IOP. Då folkbildningen driver idéburna verksamheter med lokal förankring skulle IOP kunna rymma intressanta modeller för finansiering av samarbete mellan det civila samhället landsting/regioner och kommuner.

Avsnitt **6.2.3** att Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att särskilt beakta de mervärden som civilsamhällets organisationer erbjuder inom ramen för framtagandet av upphandlingskriterier, och att bjuda in organisationer från det civila samhället att delta i arbetet med att utveckla kriterier

Det är mycket angeläget att folkhögskolorna som inte är vinstdrivande och erbjuder mindre och deltagaranpassade verksamheter inte jämföras med större kommersiella aktörer i upphandlingar. Folkbildningen bör bjudas in i arbetet med att utveckla kriterier som fångar de mervärden som folkbildningen kan erbjuda.

Sammanfattningsvis bör folkhögskolornas potential att bidra till samhällsutvecklingen tas tillvara i diskussionen om hur de civila samhällets organisationer kan stödjas därför att

- De har lokala samarbeten med både myndigheter och de civila samhällets organisationer
- De bidrar till att fler kan och vill bli aktiva i det civila samhället
- De har samhällsengagemanget inskrivet i det uppdrag som staten har gett dem
- De finns i socioekonomiskt utsatta områden och riktar sig till grupper i samhället som riskerar att hamna utanför; unga utan gymnasieutbildning, övriga korttidsutbildade, migranter, arbetslösa, sjukskrivna mfl.

Stockholm 2016-06-23

Kent Johansson
Ordförande

Gerhard Holmgren
Organisationschef